

Vård och omsorg har flest nya sjukfall i Sverige

Korta analyser är en rapportserie från Försäkringskassan som presenterar aktuell statistik och analys i ett kort format. I slutet av rapporten finns länkar om du vill läsa mer.

ISBN: 978-91-7500-386-3

FK-nr: 116-1

Mellan 2012 och 2014 ökade antalet sjukfall i nästan alla yrken. Den genomsnittliga ökningen var 10 procent men för flera yrken som kräver längre utbildning var ökningen dubbelt så stor. Vård- och omsorgsyren hade flest antal sjukfall, totalt 90 000 under 2014.

En femtedel av sjukfallen i vård- och omsorgsyren

Vård- och omsorgspersonal är den största yrkesgruppen på svensk arbetsmarknad och är också den grupp som står för flest antal sjukfall totalt. Under 2014 stod yrkesgruppen för 90 000 sjukfall vilket är en femtedel av det totala antalet sjukfall i Sverige. Den här yrkesgruppen har 171 sjukfall per 1 000 anställda, att jämföra med genomsnittet på 103 sjukfall per 1 000 anställda. Sjukfallen bland vård- och omsorgspersonal har ökat med 10 procent från 2012. Yrkesgruppen innehåller yrken som barnskötare, undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, skötare och vårdare. Många andra yrken inom vård- och omsorgssektorn med krav på längre utbildning såsom sjuksköterskor, barnmorskor och andra specialistsjuksköterskor ligger också klart över genomsnittet.

Andra stora yrkesgrupper med stort antal sjukfall är förskolelärare och fritidspedagoger med 160 sjukfall per 1 000 anställda, fordonsförare (120 per 1 000) och byggnads- och anläggningsarbetare (110 per 1 000).

Om sjukfall

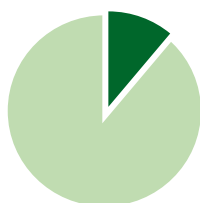
Denna rapport bygger på statistik över nya sjukfall. Begreppet sjukfall avser en individ som är sjukskriven längre än 14 dagar och får ersättning från Försäkringskassan på grund av nedsatt arbetsförmåga, så kallad sjukpenning.

[Öppna bifogad statistikbilaga](#)

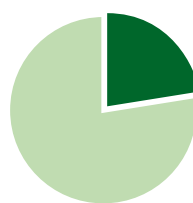
Vård- och omsorgspersonal

525 000
anställda

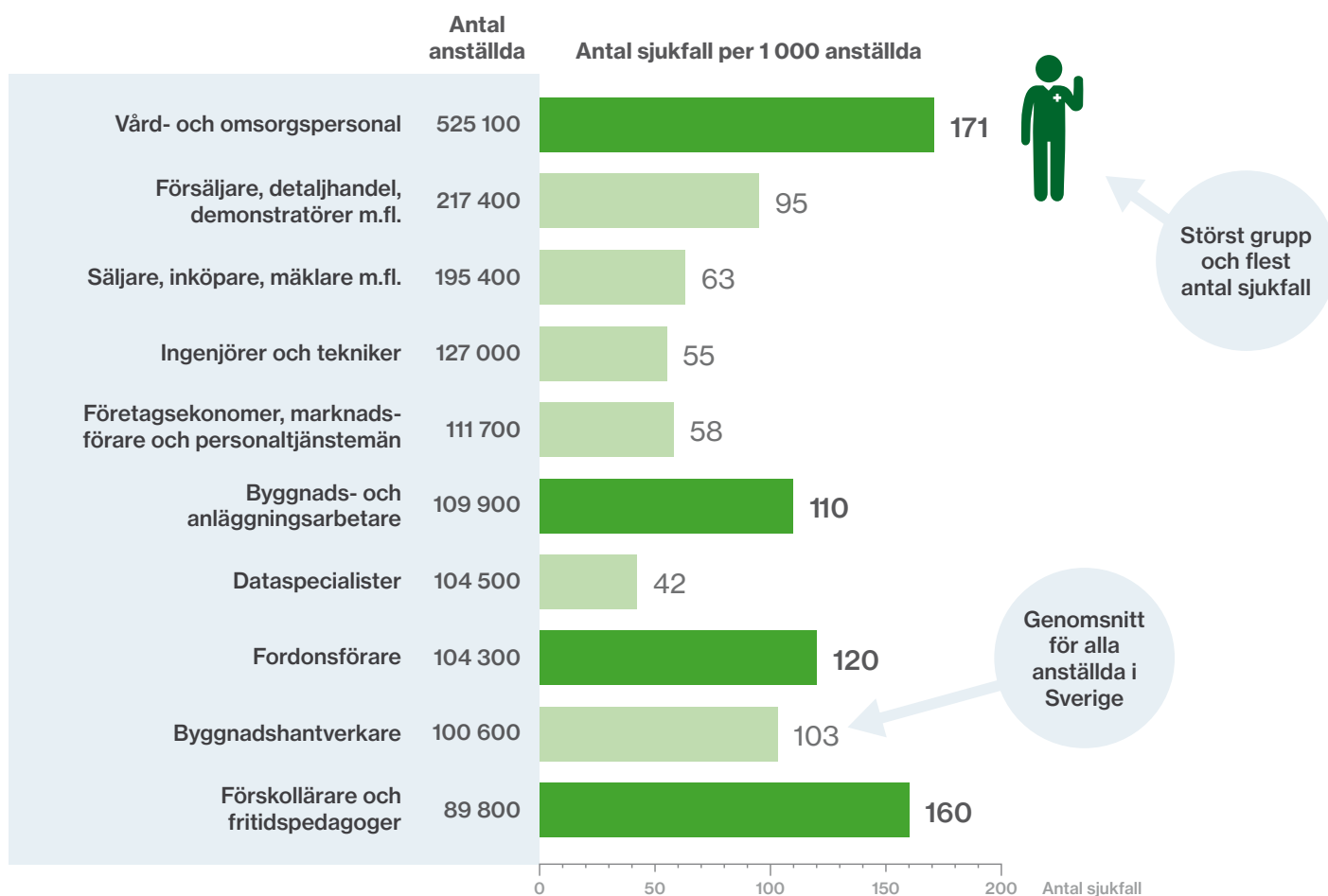
13 % av alla
anställda i
Sverige

22 % av alla
anställda
kvinnor i
Sverige

90 000
sjukfall
under 2014

10 yrkesgrupper med flest anställda och antal sjukfall 2014

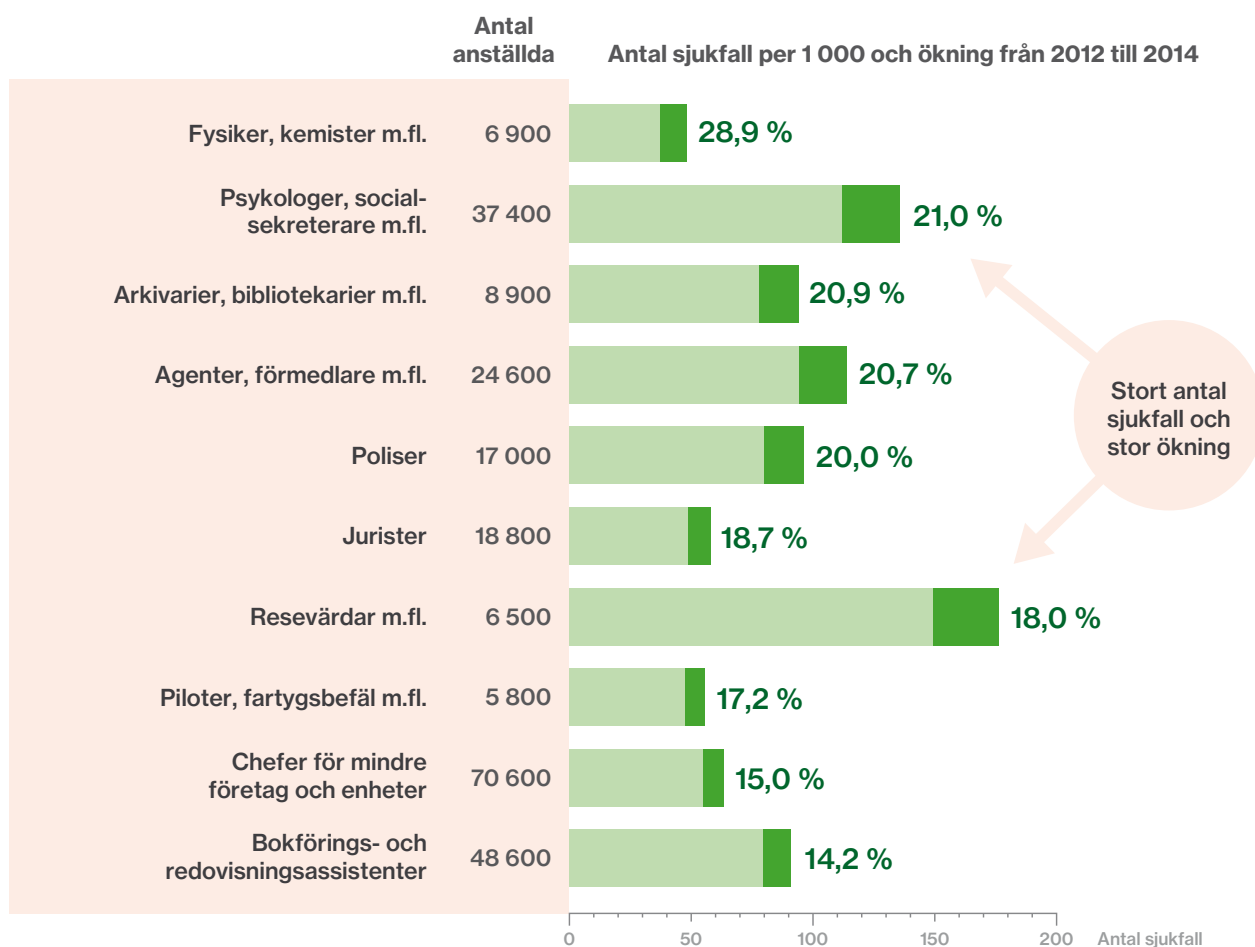
Arbetsmiljö – en förklaring till skillnader mellan yrken

Skillnader i fysisk och psykosocial arbetsmiljö är en viktig förklaring till den stora variationen i antal sjukfall mellan olika yrkesgrupper.

Olycksrisker, exponering av hälsovådliga ämnen och utdragen ergonomisk belastning är exempel på faktorer i den fysiska arbetsmiljön som har negativ inverkan på hälsa och arbetsförmåga. Tungt lyft, obekväma arbetsställningar och upprepade rörelser ökar risken för sjukdomar i framför allt rörelseorganen. Denna typ av belastning är vanlig inom mansdominerade arbetaryrken, till exempel inom byggbranschen. Tungt lyft och obekväma arbetsställningar finns också inom de kvinnodominerade delarna av arbetsmarknaden såsom hälso- och sjukvården samt äldre- och barnomsorgen.

Den psykosociala arbetsmiljön har stor betydelse, särskilt när det gäller sjukfrånvaro i psykiska sjukdomar – en diagnosgrupp som ökar i Sverige i dag. Mobbning, hot och trakasserier är särskilda händelser som markant ökar risken för sjukskrivningar. Jobb med höga krav men liten möjlighet att påverka den egna arbetssituationen innebär också en särskild hälsorisk. Det gör även obalans mellan ansträngning och belöning i arbetet. Många inom vård, skola och omsorg upplever i hög grad brister i den psykosociala arbetsmiljön.

10 yrkesgrupper med störst ökning av sjukfall sedan 2012

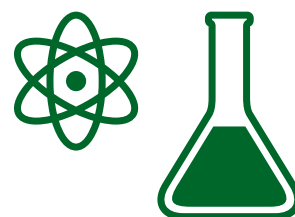

Störst ökning bland yrken som kräver längre utbildning

Mellan 2012 och 2014 ökar antalet nya sjukfall över i stort sett hela arbetsmarknaden. Yrkesgrupper med krav på längre utbildning har generellt låg sjukfrånvaro, men från 2012 är det i dessa grupper den största ökningen sker. Yrkesgruppen fysiker och kemister har störst ökning av nya sjukfall, 29 procent, att jämföra med genomsnittet på 10 procent. Gruppen psykologer och socialsekreterare ökar näst mest, 21 procent, tätt följda av bibliotekarier och arkivarier, knappt 21 procent.

De flesta yrken som nu uppvisar den största ökningen av nya sjukfall ligger fortfarande under genomsnittet när det gäller antal sjukfall per 1 000 anställda, med undantag för gruppen psykologer och socialsekreterare samt resevärdar som ligger högt även här.

Bland de yrkesgrupper i Sverige som har flest anställda är ökningen störst för gruppen företagsekonomer, marknadsförare och personaltjänstemän, knappt 14 procent, tätt följd av gruppen säljare, inköpare och mäklare på knappt 13 procent.

” Fysiker och kemister har störst ökning av nya sjukfall, 29 procent. Snittet ligger på 10 procent.

Varför blir sjukfallen fler och längre?

I dag vet vi en hel del om varför till exempel vård- och omsorgspersonal över tid har haft en högre sjukfrånvaro. Vi vet däremot inte tillräckligt mycket om varför antalet nya sjukfall ökar just nu – en ökning som dessutom sker i nästan alla yrken. Har ökningen bland företagsekonomer en annan förklaring än ökningen bland sjuksköterskor? Eller är det istället så att det finns övergripande faktorer som ligger bakom den ökning av sjukfall vi ser på hela arbetsmarknaden i dag? Utöver ökningen av antal nya sjukfall ser vi också att pågående sjukfall blir längre.

Försäkringskassan har i en rad rapporter försökt analysera och förklara varför sjukfrånvaron ökar. Vi gör inte anspråk på att ha det slutliga svaret, men känner oss helt säkra på att det inte handlar om en enstaka faktor eller förklaring. Det vi ser är ett komplext mönster av samverkande och överlappande faktorer. Några inslag i bilden är förändrade regler som gör att sjukskrivna i dag i mycket mindre utsträckning än tidigare får sjukersättning (tidigare förtidspension) samt ett ökat inslag av psykisk ohälsa. Vi kan också se en tydlig historisk tendens att uppgångar i sjukfrånvaro börjar med att sjukskrivningar ökar i antal, för att i ett senare skede också öka i längd. Intrycket är att det arbete som hälso- och sjukvården och Försäkringskassan gör, med ett ständigt ökande tryck, efterhand blir svårare med en allt högre sjukfrånvaro som följd. En hypotes till varför yrken med normalt låga sjukskrivningstal nu ökar mer än de yrken som vanligtvis har höga sjukskrivningstal är att den generella ökningen av sjukfrånvaron i samhället nu även nått dessa yrken.

! Viktigaste resultaten

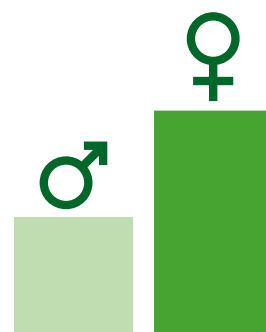
- Nu ökar sjukfrånvaron för nästan alla yrkesgrupper, efter att kraftigt ha sjunkit mellan 2002 och 2010
- Störst ökning av antalet sjukfall i fler yrken med krav på längre utbildning
- Vård- och omsorgspersonal står för flest sjukfall i Sverige
- Det är dubbelt så många sjukfall bland kvinnor som bland män, 136 per 1000 anställda jämfört med 71
- Det finns stora skillnader i antal sjukfall mellan olika yrkesgrupper

Kontakt

Presstjänsten
010-116 98 88

Författare

Ulrik Lidwall
Analytiker och med. dr.
Avdelningen för analys och prognos

” Kvinnor har dubbelt så många sjukfall som män

Läs mer:

[Sjukskrivningar i olika yrken under 2000-talet](#), Socialförsäkringsrapport 2012:14, Försäkringskassan

[Sjukfrånvaro i psykiska diagnoser](#), Socialförsäkringsrapport 2014:4, Försäkringskassan

[Analys av sjukfrånvarons variation](#), Socialförsäkringsrapport 2014:17, Försäkringskassan

[Psykisk ohälsa, arbetsliv och sjukfrånvaro](#), Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd, 2015

[Arbetsmiljön 2013](#), Arbetsmiljöverket

Källor:

[Försäkringskassans statistik om sjukfrånvaro per yrke](#)

[Standard för svensk yrkesklassificering \(SSYK96\)](#)

[Yrkesregister med yrkesstatistik](#), Statistiska centralbyrån